

V skladu s 1. in 9. členom Odloka o ustanovitvi Občinske knjižnice Jesenice (Ur. l. RS 44/2009)

sprejme direktorica Občinske knjižnice Jesenice naslednji

**NAČRT GRADNJE ZBIRKE KNJIŽNIČNEGA GRADIVA
V OBČINSKI KNJIŽNICI JESENICE
Dokument o nabavni politiki**

Poslanstvo in vizija

Nabavna politika Občinske knjižnice Jesenice izhaja iz **poslanstva** knjižnice in pomaga pri uresničevanju njene **vizije**:

Občinska knjižnica Jesenice s strokovno usposobljenimi knjižničnimi delavci, s kakovostno zbirko knjižničnega gradiva in neomejenim dostopom do znanja, informacij in kulture prebivalcem Gornjesavske doline ponuja enake možnosti za izobraževanje, vseživljenjski osebnostni in poklicni razvoj, spodbuja ustvarjalnost, kot kulturno in informacijsko središče kraja pa omogoča socialne stike, kulturno bogatenje in medsebojno izmenjavo mnenj in izkušenj.

S strokovnim delom, kakovostno knjižnično zbirko in storitvami želimo pozitivno vplivati na uporabnike knjižnice, jih osveščati in v družbi širiti humane vrednote ter tako prispevati k izboljšanju kakovosti življenja. Naša usmerjenost k uporabnikom obsega:

- zakonitost in strokovnost,
- odprtost in prijaznost,
- aktivnost in inovativnost,
- gospodarnost in učinkovitost,
- stalno izboljševanje kakovosti storitev.

S kakovostjo storitev in zadovoljnimi uporabniki želimo doseči poslovno odličnost, ker kakovost v knjižnici temelji na:

- strokovnosti vsakega zaposlenega,
- kakovosti vsakega oddelka, službe, enote,
- kakovosti notranjih in zunanjih procesov,
- kakovosti Občinske knjižnice Jesenice v celoti.

Zakonske osnove

- Zakon o knjižničarstvu (UL RS 87/2001, 96/2002),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (UL RS 29/2003),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2003),

- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic (UL 19/2003),
- Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (NUK/13.6.2003),
- Standardi za splošne knjižnice 2005 - 2015 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost. 2005),
- Guidelines for a Collection development policy (IFLA, 2001).

Temelji nabavne politike

1. Namen dokumenta:

- pisni dokument dogovorjene politike nabave knjižničnega gradiva in gradnje knjižnične zbirke v Občinski knjižnici Jesenice,
- temeljno vodilo strokovnim delavcem pri načrtovanju vsebine, obsega in vrste zbirke knjižničnega gradiva pri nakupu, prejemu darov in odpisu,
- osnova za stalno spremljanje razvoja in izboljševanja kakovosti zbirke,
- načrtno in transparentno prilagajanje zbirke ugotovljenim potrebam uporabnikov,
- večja učinkovitost in preglednost porabe namenskih sredstev,
- večja učinkovitost in preglednost opravljanja opredeljene javne službe.

2. Cilji nabavne politike:

- slediti viziji in izpolniti poslanstvo knjižnice,
- sistematično oblikovati uravnoteženo, obsežno, pregledno, kakovostno in raznoliko zbirko knjižničnega gradiva na najrazličnejših nosilcih,
- zagotoviti, da bo zbirka zadovoljila informacijske, izobraževalne, kulturne in razvedrilne potrebe uporabnikov,
- pridobivati in zbirati domoznansko gradivo lokalnih skupnosti,
- zagotoviti, da bo zbirka aktualna, privlačna in dobro vzdrževana,
- z vključevanjem gradiva na novih medijih in z možnostjo oddaljenega dostopa do baz podatkov zagotavljati 24-urno dostopnost do gradiva in informacij, povečati privlačnost zbirke in pospeševati informacijsko pismenost,
- v vsaki krajevni knjižnici z bogato in aktualno zbirko gradiva omogočiti prebivalcem enakovreden dostop do informacij in kulturnih dosežkov lastnega in tujih narodov, do informacij javnega značaja in elektronskih baz podatkov prek spleta,
- omogočiti seznanitev s slovenskim leposlovjem in prevodi iz tujih jezikov,
- zadovoljiti potrebe učencev, dijakov in študentov po strokovni literaturi z najrazličnejših področij,
- najširši populaciji zagotoviti seznanjanje z najnovejšimi dosežki in spoznanji posameznih strok, na različnih nosilcih zapisa in v različnih jezikih,
- zagotoviti gradivo za potrebe vseživljenjskega učenja, kulturnega napredka in utrjevanje humanih vrednot,
- dvigovati raven bralne kulture in zavest o potrebnosti vseživljenjskega učenja,
- zbirati gradivo in informacije o lokalni dediščini, z digitalizacijo povečati dostop do domoznanskega gradiva,
- otrokom privzgojiti veselje in potrebo po branju, krepiti njihovo vedoželjnost in čut za lepo,
- otroke navajati na iskanje informacij po strokovni literaturi na različnih medijih,

- omogočiti uporabo elektronskih medijev in najnovejših informacijskih tehnologij,
- povečati sodelovanje in vključiti znanje vseh strokovnih delavcev v gradnjo zbirke in načrtovanje nabavne politike,
- gradnjo posameznih delov zbirke preverjati s statističnimi podatki o izposoji,
- z redno analizo potreb uporabnikov in okolja zagotoviti, da je nabavna politika sodobna in poraba proračunskega denarja optimalna,
- z rednim obveščanjem in dodatnimi dejavnostmi spodbujati kvalitativno in kvantitativno povečevanje izposoje.

3. Viri financiranja

Nakup knjižničnega gradiva za Občinsko knjižnico Jesenice financirajo občine Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, del nakupa z lastnimi sredstvi financira knjižnica. Deleži financerjev so bili v letu 2013 naslednji: občine so namenile skupaj 61%, Ministrstvo za kulturo 29%, Občinska knjižnica Jesenice pa 10% sredstev za nakup knjižničnega gradiva.

Tabela 1: Sredstva za nakup knjižničnega gradiva 2013

Denar za knjižnično gradivo 2013	Znesek	Delež
Sredstva Ministrstva za kulturo	39.397,00	29
Sredstva občin	82.152,00	61
Lastna sredstva	12.994,84	10
Skupaj:	134.543,84	100

Porabo denarja za nakup knjižničnega gradiva knjižnica opredeli v letnem programu dela in finančnem načrtu, ki sta osnova za podrobnejšo razdelitev porabe sredstev. Določen obseg sredstev se nameni za posamezne vrste gradiva (knjižno gradivo, serijske publikacije in neknjižno gradivo) in za knjižnice v posamezni občini. Sredstva za knjižnice v posamezni občini obsegajo: sredstva, ki jih je za nakup gradiva namenila posamezna občina, sorazmerni delež sredstev pristojnega ministrstva glede na število prebivalcev, sredstva, ki ga za nakup knjižničnega gradiva nameni knjižnica iz dobička preteklih let.

4. Izbor gradiva

Načela knjižnice za spoštovanje človekovih pravic

- Knjižnična zbirka se gradi za zadovoljitev potreb prebivalcev po informiranju, učenju, raziskovanju, ustvarjalnosti in sprostitvi. Nobeno delo ne sme biti izključeno zaradi posebnosti, ozadja ali nazora avtorja.
- Knjižnična zbirka mora zajeti dela in informacije, ki posredujejo različne poglede na sedanost in preteklost. Nobena enota gradiva ne sme biti izključena iz zbirke ali umaknjena iz izposoje zaradi nestrinjanja strokovnega osebja z njeno vsebino.
- Če je potrebna cenzura, mora biti utemeljena in ne sme onemogočiti pridobitve informacij ali učenja uporabnikov.
- Knjižnica mora pri gradnji zbirke sodelovati z vsemi ljudmi in skupinami, da zagotovi svoboden pretok izražanja, mišljenja in idej.

- Vsaka oseba ali skupina ima pravico uporabljati zbirko in storitve knjižnice ne glede na izvor, starost ali nazor, če spoštuje poslovnik knjižnice.
- Vsaka oseba ali skupina ima pravico izbirati in uporabljati gradivo, ki ga sama želi.

5. Cenzura in omejitve pri gradnji zbirke:

Načeloma knjižnica pri gradnji zbirke ne uporablja cenzure. Izjeme so:

- pornografska dela,
- sodno prepovedana dela,
- dela, ki širijo rasno, versko, spolno ali kakršnokoli nestrpnost,
- dela, ki izrazito žalijo posameznika, skupino, rasno, spolno ali etično pripadnost,
- dela na nizkem estetskem nivoju.

Takih del knjižnica ne kupuje, ne sprejema darov in jih ne uvršča v zbirko.

Druge omejitve pri nakupu gradiva:

- gradivo na zastarelih medijih,
- knjige s slabim ali zelo majhnim tiskom,
- knjige neprimerne formata,
- knjige s slabo ali neprimerno vezavo,
- gradivo v jezikih, ki jih večina uporabnikov ne obvlada,
- osnovnošolski učbeniki.

Zunanje okolje delovanja knjižnice

Knjižnica opravlja knjižnično dejavnosti za 30.993 prebivalcev (SURs, 1. 1. 2014) v treh občinah Gornjesavske doline: Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica. Kratka analiza okolja temelji na zbranih geografskih, demografskih, gospodarskih, družbeno-kulturnih podatkih iz naslednjih virov:

- Statistični urad Republike Slovenije,
- Občine v številkah,
- <http://www.jesenice.si/>,
- <http://obcina.kranjska-gora.si/>,
- <http://www.zirovnica.si/>,
- http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah statistične preglednice COBISS/lzpisi

- **Občina Jesenice** je mestna občina z 21.257 prebivalci (SURs, 1. 1. 2014) oz. dvema tretjinama vseh prebivalcev na območju. Gostota poselitve je bila leta 2014 280 preb./m². Središče je mesto Jesenice, v katerem živi več kot 80 % prebivalcev celotne občine. Značilnosti občine določajo: dediščina železarstva, kakovostno osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje, visoka zdravstvena šola, kulturne in športne dejavnosti, glasbena šola, dom za starejše občane, dnevne migracije prebivalcev, prometno središče, obmejno območje, naraščajoča stopnja brezposelnosti. Mesto je osrednja lokacija delovnih mest, trgovin, šolstva in zdravstvenih storitev tudi za sosednji občini (Elaborat Mestna občina Jesenice, 2005). Število prebivalcev pada, predvsem zaradi selitev v druga območja (Informacija o razvojnih trendih v Občini

Jesenice, Občina Jesenice, Oddelek za gospodarstvo, 2009).

Po podatkih SURS za leto 2014 je bila povprečna starost prebivalcev občine (42,7) nekoliko višja, kot v Sloveniji (42,3). Število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – je bilo večje od števila najmlajših. Vrednost indeksa staranja za občino Jesenice (119,3) je bila skoraj enaka vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (119,6). Delež otrok do 15 leta je bil 14 %, delež starejših od 65 let pa 17% - oboje je enako slovenskemu povprečju na začetku leta 2014.

Izobrazbena struktura je nižja od slovenskega povprečja (31 % ima osnovnošolsko ali nižjo izobrazbo, 58% srednjo, od tega več kot polovica poklicno, le 9% višjo ali univerzitetno), prav tako delež mladih do 15. leta (13,7%). Stopnja registrirane brezposelnosti je bila po podatkih SURS v začetku leta 2014 14,0%, torej enaka slovenskemu povprečju.

V mestu je razvita šolska, zdravstvena, kulturna in športna infrastruktura. Jesenice so mejno mesto (Avstrija, v bližini je tudi meja z Italijo) z gostim železniškim in cestnim prometom in središče zdravstvenih, šolskih, športnih in kulturnih institucij širšega okolja.

- **Občina Kranjska Gora** je usmerjena v turistično dejavnost: planinstvo, alpinizem, zimski športi, kongresni turizem. Meji na dve sosednji državi: Avstrijo in Italijo. Značilna je dnevna migracija prebivalcev. Meri 256,3 m², gostota naseljenosti je 20,9. Po podatkih SURS je imela občina 1. januarja 2014 5.347 prebivalcev. Povprečna starost prebivalcev je bila 46,6 let, torej višja od slovenskega povprečja, indeks staranja prebivalcev je bil 194,6, torej višji od povprečja. Prebivalcev brez ali z osnovno izobrazbo je 17%, srednješolsko jih ima 53%, višjo ali visoko 18,37%. Stopnja registrirane brezposelnosti je bila po podatkih SURS v začetku leta 2014 10,3%, torej nižja od slovenskega povprečja (14,2%).
- **Občina Žirovnica** je delno kmetijska, delno obrtna. Meri 42,6 m², gostota naseljenosti je 103. Po podatkih SURS je imela občina 1. januarja 2014 4.389 prebivalcev. Povprečna starost prebivalcev je bila 43,1 let, torej nekoliko višja od slovenskega povprečja (42,3), indeks staranja prebivalcev je bil 133,4, torej višji od povprečja (119,6). Prebivalcev z osnovno izobrazbo ali manj je bilo 16%, s srednješolsko 48%, z višjo ali visoko 21%. Stopnja registrirane brezposelnosti je bila po podatkih SURS v začetku leta 2014 9,1%, torej nižja od slovenskega povprečja (14,2%). Prebivalci dnevno odhajajo drugam na delo in v šole.

Tabela 2: Zunanje okolje delovanja knjižnice – podatki za leto 2014

Podatki za januar 2014	Prebivalci	Otroci do 15 leta	Starejši od 65 let	Gostota naseljenosti	Povprečna starost	Indeks staranja	Povprečne stopnje registrirane brezposelnosti	Osnovnošolska izobrazba ali manj manj	Srednja strokovna, srednja splošna izobrazba	Višja, visoka, univerzitetna izobrazba
		%	%	- preb./m ²			I-IX	%	%	%
Slovenija	2.060.820	14,60	17,50	101,70	42,30	119,60	13,22	23,34	45,51	16,59
Občina Jesenice	21.257	14,30	17,10	280,40	42,70	119,30	12,63	26,80	49,19	10,24
Občina Kranjska Gora	5.347	11,70	22,80	20,90	46,60	194,60	9,77	16,68	52,61	18,37
Občina Žirovnica	4.389	15,00	20,00	103,10	43,10	133,40	8,27	16,09	48,33	21,05

Potrebe okolja

Glede na vrste izobraževalnih ustanov ter gospodarskih in negospodarskih dejavnosti so večje potrebe po knjižničnem gradivu s področij naravoslovja in različnih tehničnih strok (železarstvo, strojništvo, računalništvo), medicine (bolnišnica, visoka šola za zdravstveno nego, srednja medicinska šola), družboslovja in humanistike (osnovne in srednje šole, gimnazija, javni zavodi), jezikoslovja, športa. Okolje potrebuje tudi zbirke gradiva v jezikih etničnih skupin, vendar osrednja knjižnica nima potrebnega prostora, da bi te zbirke lahko dograjevala in uporabnikom omogočila nemoten dostop do njih.

Večajo se potrebe po načrtnem zbiranju domoznanskega gradiva. Zaradi pomanjkanja prostora se je v teh nalogah knjižnica usmerila predvsem na zbiranje gradiva v elektronski obliki.

Organiziranost knjižnice in stanje zbirke

V knjižnični mreži Občinske knjižnice Jesenice je osem enot: poleg matične knjižnice na Jesenicah še sedem krajevnih knjižnic, dve v Občini Jesenice, štiri v Občini Kranjska gora in ena v Občini Žirovnica.

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS 73/2003) določa potreben obseg knjižnične zbirke v osrednji in krajevnih knjižnicah, to je najmanj 3,7 enote gradiva na prebivalca svojega območja in v okviru tega najmanj 0,3 enote neknjižnega gradiva na prebivalca.

V letu 2013 je zbirka obsegala 5,2 enoti na prebivalca oziroma 160.414 enot (73.219 naslovov), od tega 146.735 enot knjig (72.611 naslovov), 11.332 enot neknjižnega (6.805 naslovov) ali 0,4 enote na prebivalca in 2.347 enot serijskih publikacij (588 naslovov) oziroma), za odrasle 113.133 enot in za otroke 47.281 enot.:

Tabela 3: Knjižnična zbirka 2013

Knjižnična zbirka 2013	Knjige		Neknjižno gradivo		Serijske publikacije		Skupaj		
	odrasli	otroci	odrasli	otroci	odrasli	otroci	zbirka	odrasli	otroci
Jesenice	57.110	17.470	5.584	1.436	1.900	134	83.634	64.594	19.040
Hrušica	4.566	3.965	177	193	38	4	8.943	4.781	4.162
Javornik-Kor. Bela	6.498	3.104	136	123	7	0	9.868	6.641	3.227
Kranjska Gora	13.344	6.280	940	560	103	1	21.228	14.387	6.841
Dovje-Mojstrana	6.601	4.374	230	408	55	0	11.668	6.886	4.782
Rateče	1.254	1.116	20	9	2	0	2.401	1.276	1.125
Gozd-Martuljek	2.313	978	19	6	11	0	3.327	2.343	984
Žirovnica	11.403	6.359	738	753	84	8	19.345	12.225	7.120
Skupaj	103.089	43.646	7.844	3.488	2.200	147	160.414	113.133	47.281
	146.735		11.332		2.347		160.414	160.414	

Vse gradivo je vključeno v vzajemni katalog slovenskih knjižnic, izposoja je računalniško podprta in obiskovalci imajo dostop do vzajemnega kataloga.

Knjige v zbirki so na policah razvrščene po sistemu UDK in starostnih skupinah za otroke, znotraj teh skupin po abecedi, neknjižno po zaporednih številkah in serijske publikacije po naslovih.

Osnovne aktivnosti gradnje in urejanja zbirke:

- letni prirast (delavci, pristojni za nakup gradiva in sprejemanje darov),
- letni odpis knjižničnega gradiva (odpisna komisija),
- izločanje knjižničnega gradiva (vodje enot, pooblaščen strokovni delavci),
- inventura gradiva (strokovni delavci, inventurna komisija).

Izhodišča za dopolnjevanje knjižnične zbirke

V Občinski knjižnici Jesenice želimo z izbranim nakupom gradiva oblikovati kakovostno knjižnično zbirko, ki bo ustrezala potrebam uporabnikov po informiranju, izobraževanju, vseživljenjskem učenju, kulturnem in umetniškem doživljanju in razvedrilu.

Izbor gradiva upošteva okolje osrednje knjižnice in njenih enot ter splošna izhodišča gradnje zbirke. Sledimo strokovnim priporočilom za ustrezen količinski nakup. Vendar nakup števila izvodov omejujejo finančna sredstva in ponudba kakovostnega knjižničnega gradiva na tržišču, zato je primarna usmeritev nakup čim več različnih naslovov.

Merila za dopolnjevanje zbirke veljajo za vse postopke pridobivanja knjižničnega gradiva.

Splošna izhodišča za izbor gradiva:

- slovensko tržišče kot glavni vir in gradivo v slovenščini,
- tip knjižnice, kot ga določata Zakon o knjižničarstvu in Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe,
- raznovrstno knjižnično gradivo v vseh oblikah,
- obseg knjižnične zbirke, kot ga določa Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe,
- letni prirast gradiva, kot ga določajo Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe in veljavni standardi za splošne knjižnice,
- geografske in demografske značilnosti okolja na območjih knjižnice in njenih krajevnih knjižnic,
- razpoložljiva finančna sredstva za nakup in cena gradiva,
- kakovost in aktualnost gradiva,
- uveljavljen avtor,
- stopnja zastopanosti posameznega področja,
- potrebe in želje uporabnikov, v skladu z merili za izbor.

Vrste gradiva, ki ga knjižnica uvršča v svojo zbirko:

- knjige (leposlovje, strokovna literatura, priročniki, učbeniki – osnovnošolski izjemoma),
- slikanice (slikanice, stripi),
- serijske publikacije (informativno periodični tisk, almanahi),
- kartografsko gradivo (zemljevidi, atlasi, vodniki),
- zvočne zapise (CD),
- video zapise (DVD),
- elektronske baze,
- e-knjige,
- elektronski zapisi,
- digitalizirano gradivo,
- rokopisi in drugo neobjavljeno gradivo - za potrebe domoznanstva.

A. Knjige

Namen:

V skladu s svojim poslanstvom in nalogami želi knjižnica svojim uporabnikom omogočiti spoznavanje vseh področij človeške ustvarjalnosti in dostop do različnih pristopov in obravnavanj vseh področij žive in nežive narave. Ohranjati in dograjevati želi zbirko zahtevnejše leposlovne literature.

Cilji:

- zagotoviti, da bo zbirka zadovoljila informacijske, izobraževalne, kulturne in razvedrilne potrebe uporabnikov,
- zagotoviti, da bo zbirka aktualna, privlačna in dobro vzdrževana,
- v vsaki krajevni knjižnici z bogato in aktualno zbirko gradiva omogočiti prebivalcem enakovreden dostop do informacij in kulturnih dosežkov lastnega in tujih narodov, do informacij javnega značaja,
- omogočiti seznanitev s slovenskim leposlovjem in prevodi iz tujih jezikov,
- zadovoljiti potrebe učencev, dijakov in študentov po strokovni literaturi z najrazličnejših področij,
- najširši populaciji zagotoviti seznanjanje z najnovejšimi dosežki in spoznanji posameznih strok in v različnih jezikih,
- zagotoviti gradivo za potrebe vseživljenjskega učenja, kulturnega napredka in utrjevanje humanih vrednot,
- dvigovati raven bralne kulture in zavest o potrebnosti vseživljenjskega učenja,
- otrokom privzgojiti veselje in potrebo po branju, krepiti njihovo vedoželjnost in čut za lepo,
- otroke navajati na iskanje informacij po strokovni literaturi,
- z redno analizo potreb uporabnikov in okolja zagotoviti, da je nabavna politika sodobna in poraba proračunskega denarja optimalna,
- z rednim obveščanjem in dodatnimi dejavnostmi razvijati in dvigovati raven bralne kulture in splošne pismenosti.

Merila za izbor:

Osnovno merilo pri izboru je kakovost. Torej so v zbirki leposlovja klasična dela slovenske in svetovne književnosti, tako za odrasle kot otroke, dela, ki imajo trajno umetniško ali izobraževalno vrednost, ter kakovostna popularna in komercialno uspešna dela. Na izbor strokovnega gradiva vpliva zahtevnost vsebine in izčrpanost posameznega vsebinskega področja v knjižnični zbirki. Dodatna merila so:

- literarne nagrade in priznanja,
- druge nagrade in priznanja,
- stopnja novosti informacij,
- manjkajoče teme v slovenskih izdajah,
- dobre kritiške ocene,
- estetska vrednost,
- ugled avtorja,
- lokalni avtorji,
- priznane založbe, usmerjene v izdajo kakovostnih del,
- dela, ki jih izdajo ali sofinancirajo državni organi,

- zbirke,
- interes uporabnikov,
- primerna fizična oblika in vezava za izposajo,
- dela niso preveč specialna, ozko usmerjena ali akademska za splošno knjižnico,
- cena.

Obseg nakupa:

1. leposlovje:

- osrednja knjižnica: od 1 do 3 izvode vsega leposlovja v slovenskem jeziku (tako izvirnega kot prevedenega); selekcija pri samozaložniških izdajah – kriterij domoznastvo oziroma aktualnost; leposlovja v tujih jezikih po 1 izvod (zaradi pomanjkanja prostora),
- krajevne knjižnice: izbor zahtevnejšega in lahkotnejšega leposlovje v slovenskem jeziku (večinoma po 1 izvod), nekaj tudi v tujih jezikih.

2. strokovna dela:

- v osrednji knjižnici vsaj po 1 izvod zahtevnejše strokovne literature; poljudno strokovna do 2 izvoda (glede na zanimanje uporabnikov),
- v krajevnih knjižnicah: izbor zahtevne strokovne (glede na izkazan interes uporabnikov) in poljudno strokovne knjige po 1 izvod.

B. Neknjižno gradivo:

1. Filmska zbirka

Namen:

V skladu s poslanstvom in nalogami je Občinska knjižnica Jesenice dolžna svojim uporabnikom omogočiti spoznavanje vseh področij človeške ustvarjalnosti in dostop do različnih nosilcev gradiva. S filmsko zbirko želi uporabnike knjižnice seznaniti s fenomenom filma in njegovim vplivom na kulturo 20. in 21. stoletja. Knjižni del filmske zbirke obsega knjige in časopise o filmu, filmski kulturi in ustvarjalcih ter zbirko literarnih del, po katerih so bili posneti filmi. Neknjižni del so filmi na DVD-jih, kasneje, ko bodo prostorske razmere to dopuščale, bodo v zbirki tudi CD-ji s filmsko glasbo.

Cilji:

- uporabnikom vseh starosti omogočiti, da se čim bolje seznanijo s fenomenom filma in filmsko ustvarjalnostjo,
- povezati filmsko umetnost in literaturo,
- vzgajati kritičen pristop,
- filmsko opismenjevanje
- vzgajati uporabnike v spoštovanju avtorskih pravic.

Merila za izbor:

Knjižnica nabavlja igrane in dokumentarne filme. Kategorije igranih filmov so: tuji igrani filmi, evropski igrani filmi, slovenski igrani filmi, mladinski oz. družinski igrani filmi, animirani filmi. Osnovno merilo pri izboru je kakovost. Torej so v zbirki

reprezentativna dela, ki so pomemben dosežek v filmski ustvarjalnosti in imajo trajno umetniško ali izobraževalno vrednost ter kakovostni popularni in komercialno uspešni filmi. Dodatna merila so:

- pomembne filmske nagrade oz. nominacije (Oscar v vseh kategorijah, Beneški, Berlinski in Canneski festival – v glavnih kategorijah);
- visoke kritiške ocene in ocene na mednarodnih filmskih bazah (The Internet Movie Data Base, ocena najmanj 6.0);
- vzgojna vsebina;
- filmi, ki jih uvrščamo med filmsko klasiko;
- slovenski podnaslovi, izjemoma tudi filmi brez slovenskih podnaslovov.

Obseg nakupa:

- za zbirko v osrednji knjižnici po 1 izvod; za krajevne knjižnice selektivni izbor – po 1 izvod; zaradi racionalnejše porabe denarja se izvaja medoddelčna izposoja.

2. Glasbena zbirka

Namen

Z glasbeno zbirko želi knjižnica svojim uporabnikom omogočiti vpogled v zgodovino glasbene umetnosti, predstaviti najpomembnejše glasbene ustvarjalce in izvajalce vseh zvrsti in obdobj. Zbirka obsega knjižni in neknjižni del. Neknjižni del so glasbene zgoščenke in dokumentarni glasbeni filmi na DVD-jih.

Cilji:

- ponuditi vpogled v kakovostne glasbene dosežke vseh glasbenih zvrsti,
- razvijati kritičen odnos do glasbe,
- graditi glasbeni okus,
- vzgajati uporabnike v spoštovanju avtorskih pravic.

Merila za izbor:

Knjižnica kupuje glasbene zgoščenke različnih glasbenih zvrsti, za odrasle in otroke. Osnovno merilo je kakovost, ki jo določajo visoke oziroma dobre kritiške ocene, ter splošno priznana umetniška in vzgojna vrednost glasbenih del in izvajalcev.

Obseg nakupa:

Za zbirko v osrednji knjižnici po 1 izvod; za krajevne knjižnice selektivni izbor – po 1 izvod; zaradi racionalnejše porabe denarja se izvaja medoddelčna izposoja.

3. Zbirka neglasbenih zgoščenk

Namen:

Z zvočnimi zapisi literarnih del in umetniško interpretacijo literarnih del na CD želi knjižnica omogočiti spoznavanje in doživljanje leposlovja tudi vidno oviranim

uporabnikom, starejšim in otrokom v predbralnem obdobju. V zbirko sodijo tudi avdio jezikovni tečajji slovenščine in tujih jezikov, ki dopolnjujejo učbenike.

Cilji:

- ponuditi možnost spoznavanja leposlovja slepim in slabovidnim odraslim uporabnikom,
- starejšim uporabnikom, ki zaradi starosti težje berejo, omogočiti spoznavanje leposlovja na dostopnejši način,
- mlajše otroke, ki še ne berejo, uvajati v doživljanje leposlovja in jih hkrati navajati na redno obiskovanje knjižnice,
- omogočiti uporabnikom učenje in slušno spoznavanje tujih jezikov.

Merila za izbor:

Zvočne zgoščenke za odrasle so dopolnitev zbirke leposlovja na drugačnem mediju. Za odrasle se zbirka dopolnjuje predvsem s posnetki klasičnega slovenskega in tujega prevedenega leposlovja. Za zbirko zvočnih zgoščenk za otroke knjižnica kupuje predvsem izvedbe ljudskih in umetnih pravljic uveljavljenih slovenskih besednih umetnikov in ustvarjalcev. Širok izbor jezikovnih tečajev, s poudarkom na evropskih jezikih.

Obseg nakupa:

Za zbirko v osrednji knjižnici po 1 izvod, za krajevne knjižnice selektivni izbor – po 1 izvod; zaradi racionalnejše porabe denarja se izvaja medoddelčna izposoja.

4. Računalniške datoteke na CD-ROM in DVD-ROM

Namen:

Z zbirko računalniških datotek na CD in DVD-ROMIH želi knjižnica omogočiti uporabnikom dostop do raznolikih interaktivnih možnosti novejših medijev in računalniških programov.

Cilji:

- zagotoviti, da bo zbirka zadovoljila informacijsko, izobraževalno, kulturno in razvedrilno potrebo vsem vrstam uporabnikov,
- zagotoviti, da bo zbirka aktualna, privlačna,
- z vključevanjem gradiva na novih medijih povečati privlačnost zbirke,
- zadovoljiti potrebe učencev, dijakov in študentov po strokovni literaturi z najrazličnejših področij,
- omogočiti uporabnikom učenje in spoznavanje tujih jezikov,
- najširši populaciji zagotoviti seznanjanje z najnovejšimi dosežki in spoznanji posameznih strok,
- otroke navajati na iskanje informacij po strokovni literaturi na različnih medijih
- omogočiti uporabo elektronskih medijev in najnovejših informacijskih tehnologij,

Merila za izbor:

- tečajji tujih jezikov (predvsem evropskih)

- izobraževalne datoteke
- kvalitetne igre z izobraževalnim namenom
- interaktivni atlasi in zemljevidi
- uporabnost s splošno uveljavljeno programsko opremo
- cena

Obseg nakupa:

Za zbirko v osrednji knjižnici po 1 izvod, za krajevne knjižnice selektivni izbor – po 1 izvod; zaradi racionalnejše porabe denarja se izvaja medoddelčna izposoja.

5. Računalniške datoteke on line:

Namen:

Knjižnica gradi zbirko elektronskih baz podatkov pod okriljem osrednje območne knjižnice (skupni dogovori o področjih). Sama kupuje informacijski sistem pravnih predpisov in uporabnikom ponuja možnost dostopa do elektronske oblike serijskih publikacij, ki so naročene v papirnati obliki. Za večino podatkovnih baz je uporabnikom omogočen z ustreznim geslom knjižnice tudi oddaljen dostop. Za potrebe domoznanstva se zbirajo podatki o objavi člankov, ki sodijo v domoznanstvo, v slovenskem informativnem periodičnem tisku (izrezki iz časnikov - clipping).

Cilji:

- ponuditi uporabnikom dostop do kakovostnih tujih baz podatkov, širiti informacijsko pismenost,
- graditi domoznansko zbirko v elektronski obliki.

Merila za izbor:

Baze podatkov se izberejo glede na potrebe in zanimanja skupine knjižnic (baze kupuje osrednja območna knjižnica). Pri lastnem nakupu je ob izkazanem interesu večje skupine uporabnikov odločilna cena.

Obseg nakupa:

Knjižnica kupuje podatke o domoznanskih člankih (clipping) in e-knjige, dostop do elektronskih baz omogoča osrednja območna knjižnica.

6. Zbirka kartografskega gradiva:

Namen:

Kot posebno zbirko gradi knjižnica zbirko kartografskega gradiva. V zbirko sodijo atlasi, avtocestni atlasi in specialni zemljevidi, s poudarkom na Sloveniji in evropskih državah.

Cilji:

- zadovoljiti potrebe uporabnikov po kartografskem gradivu
- vplivati in povečevati funkcionalno pismenost

- povečevati čut odgovornosti do Zemlje
- širiti obzorje in poznavanje drugih dežel

Merila za izbor:

Z nakupom dopolnjujemo manjkajoča področja in nadomeščamo gradivo z zastarelimi podatki z najnovejšimi, tako po vsebinski kot tehnični strani.

Obseg nakupa:

- za zbirko v osrednji knjižnici po 2 izvoda; za krajevne knjižnice selektivni izbor, po 1 izvod.

7. E-knjige

Namen:

Uvajanje novih medijev in tehnologij, dograjevati zbirko kakovostne leposlovne in strokovne literature.

Merila za izbor:

Kakovostno leposlovje in strokovna literatura, na osnovi povpraševanja po klasični knjigi ali vključitev v zbirko, kadar papirna različica ne obstaja.

Obseg nakupa:

E-knjige se kupuje po en izvod oziroma licenco, razen v primeru večjega povpraševanja, ter v skladu s poslovno pogodbo z dobaviteljem.

C. Serijske publikacije

Namen:

Zbirka serijskih publikacij dopolnjuje zbirko knjižnega in neknjižnega gradiva, saj vsebuje aktualnejše in manj strokovne informacije, kot jih je načeloma možno pridobiti v knjižnem gradivu ter zagotavlja tekoče in retrospektivne informacije in je namenjena zadovoljevanju informacijskih, izobraževalnih in razvedrilnih potreb uporabnikov. Zbirka vsebuje tudi serijske publikacije za profesionalne potrebe knjižničnega osebja.

Zbirka serijskih publikacij je sestavljena iz zelo različnih publikacij, ki pokrivajo čim več različnih področjih (predvsem podjetništvo, šport, kultura, gospodinjstvo, aktualni dogodki, moda, znanost, hobiji), ki so v interesu lokalne skupnosti, in dnevno informativnega tiska. Sestavljena je iz domačih in tujejezičnih publikacij. Za potrebe raziskovalnega dela je poudarek na serijskih publikacijah, ki veljajo za najbolj splošne na posameznih področjih. Serijske publikacije, ki so strokovno zelo zahtevne za branje in so zelo ozko usmerjene, načeloma niso vključene v zbirko. V zbirko sodijo tudi vse serijske publikacije, ki sodijo v okvir domoznanstva in so zato velikega pomena za lokalno skupnost.

Cilji:

- zagotoviti širok spekter serijskih publikacij z različnih področjih,
- zagotoviti uporabnikom aktualne in strokovno utemeljene informacije,
- ocenjevati posamezen naslov serijske publikacije znotraj zbirke glede na pogostost izposoje,
- zbirko graditi glede na upravičenost in finančne zmožnosti.

Merila izbora:

Serijske publikacije se glede na standarde in po istih kriterijih, kot veljajo za matično enoto, naročajo tudi za krajevne knjižnice. Načeloma v krajevnih knjižnicah ni dnevnega časopisja, ker krajevne knjižnice niso odprte vsak dan. V osrednji knjižnici se dnevno časopisje hrani pol leta, ostalo gradivo se hrani po pravilniku o hrambi serijskih publikacij. V krajevnih knjižnicah se serijske publikacije ne shranjujejo. Enkrat letno oseba, odgovorna za zbirko serijskih publikacij, izvede odpis serijskih publikacij in poskrbi za ureditev arhiva serijskih publikacij v matični enoti. Zaradi prostorskih omejitev vsebuje zbirka serijskih publikacij vedno približno enako število naslovov. Vsakih pet let se preveri uporabo in obrat zbirke.

Obseg nakupa:

- osrednja knjižnica najširši izbor slovenskih izdaj, v tujih jezikih izbor poljudnih strokovnih revij,
- krajevne knjižnice izbor iz slovenskega revijalnega tiska in nekaj tujih revij.

D. Domoznanska zbirka

V domoznanski zbirki zbiramo in hranimo gradivo po naslednjih merilih:

- avtor izhaja iz območja občin Jesenice, Žirovnica ali Kranjska Gora,
- vsebina se nanaša na območje občin Jesenice, Žirovnica ali Kranjska Gora,
- poleg monografij in neknjižnega gradiva so v zbirki tudi članki z domoznansko tematiko s področja občin Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica, ki se vpisujejo v COBISS, in evidenca (clipping) domoznanskih člankov iz lokalnega in dnevnega časopisja,
- knjižnica gradi zbirko digitaliziranega gradiva,
- v domoznansko zbirko ne vključujemo ostalega neknjižnega gradiva, sive literature ipd.

Merila za sprejemanje darov

Poleg splošnih izhodišč za dopolnjevanje knjižnične zbirke veljajo za sprejemanje darov še posebna merila.

- Vrednotenje gradiva za uvrstitev v zbirko

Sprejem vsakega daru je za knjižnico strošek, zato je potrebno pregledati in sešteti vse možne stroške, vključno z vsemi pogoji darovalca (kot so npr. omejen dostop,

pogoji za reproduciranje ali uporabo gradiva). Pred odločitvijo o sprejemu ali zavrnitvi gradiva je potrebno preveriti:

- primernost gradiva za zbirko glede na opredeljeno nabavno politiko,
- lastništvo gradiva (tako izvoda kot pravic intelektualne lastnine),
- zaupnost gradiva (osebni podatki, pravni podatki ali vladne informacije in s tem omejen dostop),
- način pridobitve gradiva (še posebej pri gradivu, ki je kulturna dediščina, oziroma pri rokopisnem gradivu; gradivu, ki je ocenjeno nad določeno vrednostjo, gradivu, ki je bilo izdano pred letom 1900 ipd.),
- razlog za podaritev gradiva (koristno je, če poznamo razloge darovalca, da podari gradivo knjižnici, ali ga je morda ponudil že komu drugemu, ali obstajajo kakšne časovne omejitve za odločitev o uvrstitvi gradiva v zbirko oziroma o prevzemu in transportu gradiva),
- število kosov ali velikost posameznih kosov, lahko tudi metrov gradiva,
- razmerje med gradivom, ki ga bomo uvrstili v zbirko, in tistim, ki ga ne bomo,
- bibliografski podatki: naslov, avtor, ISBN, ISSN, leto izdaje, izdaja itd.,
- vrsta in format gradiva,
- stopnja zahtevnosti gradiva,
- vsebinska področja,
- fizično stanje gradiva.

Pri obsežnejših darovih je pred končno odločitvijo zelo priporočljivo opraviti ogled gradiva pri darovalcu.

- Pogodba o prevzemu darov

Za vse večje, dragocenejše in pomembnejše darove, pa tudi za tiste, pri katerih ima darovalec posebne zahteve ali postavlja omejitve, je potrebna pogodba o prevzemu darov. Takšna pogodba vključuje informacije o darovalcu, gradivu in pogojih za ravnanje z gradivom, omejitvami, uporabo in razpolaganju z avtorskimi pravicami. V pogodbo mora biti vključen tudi dogovor o izločanju in odpisu gradiva iz zbirke knjižnice.

Izločanje in odpis gradiva

Pomemben del gradnje zbirke je tudi izločanje in odpis gradiva. Kjer obseg zbirke že dosega količine, predpisane s Standardi, naj bi bil letni odpis enak prirastu gradiva. Nepregledna in zastarela zbirka gradiva tako glede vsebine kot fizičnega stanja je neprivlačna in nekoristna za uporabnike.

Gradivo, ki je glede na namen knjižnice vsebinsko in fizično neustrezno, izločamo in odpisujemo na osnovi Pravilnika o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva v Občinski Knjižnici Jesenice.

V primerih, ko je gradivo odpisano zaradi obrabe, uničenja, izgube, kraje in neizterljivosti, komisija nabavni službi pripravi predlog za nadomestilo tega gradiva. Pri tem se ravna po navedenih merilih in upošteva podatke o povpraševanju in izposoji tega gradiva.

Obnavljanje pritožb in predlogov uporabnikov

Uporabniki lahko svoje pripombe, pritožbe in predloge navedejo v knjigi pripomb in pritožb in zvezku, ki je namenjen predlogom za nakup, ali po elektronski pošti. O pritožbi ali predlogu odloča strokovni delavec, zadolžen za posamezni del zbirke, skupaj z direktorico.

Strokovni delavci, zadolženi za gradnjo zbirke

Za gradnjo celotne in posameznih delov knjižnične zbirke so zadolženi strokovni delavci knjižnice, in sicer za nakup knjig in neknjižnega gradiva, za nakup serijskih publikacij, za odpis knjižničnega gradiva, za sprejemanje darov, za pridobivanje domoznanskega gradiva, za spremljanje predlogov uporabnikov, za katalogizacijo in inventarizacijo. Oseba, ki je odgovorna za gradnjo zbirke, mora zbirko knjižnice dobro poznati, prav tako potrebe lokalnega okolja, redno mora preverjati statistične podatke o izposoji posameznih vrst in vsebin gradiva in upoštevati strokovna mnenja drugih strokovnih delavcev. Obseg sredstev za posamezno vrsto gradiva se opredeli s finančnim načrtom, odgovorni delavec pa mora natančno in odgovorno gospodariti z namenskimi sredstvi v skladu s svojim pooblastilom.

Oseba, odgovorna za gradnjo zbirke, pregleduje in spremlja novosti na tržišču. Za izbor in pridobivanje informacij uporablja naslednja orodja: vire o publikacijah (založniški katalogi, bibliografije, knjige v tisku), pisne ponudbe, ponudbe po telefonu ali elektronski pošti, obiske predstavnikov založb, knjigarne, spletne knjigarne, sejme in druge prireditve, namenjene promociji knjig, antikvariate itd. O predlogih, ki izstopajo iz okvirjev nabavne politike knjižnice, se posvetuje z vodjo oddelka za odrasle in oddelka za otroke, direktorico in z drugimi strokovnimi sodelavci.

Dopolnjevanje in spreminjanje dokumenta

Načrt gradnje zbirke knjižničnega gradiva je dokument, ki ga je potrebno redno preverjati, dopoljevati in spreminjati glede na ugotovljene potrebe okolja, stanje zbirke, prostorske, strokovne in finančne pogoje delovanja knjižnice. Spoštovati so ga dolžni vsi delavci knjižnice.

Št.: 2015/43-5

Datum: 16.1.2015

Veronika Osredkar
Direktorica

